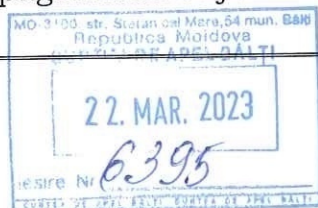

REPUBLICA MOLDOVA
Curtea de Apel Bălți
MD-3100, mun. Bălți,
str. Ștefan cel Mare 54,
tel.: +373(231)60745
fax: +373(231)23143
e-mail: cab@justice.md
web
page: instante.justice.md

РЕСПУБЛИКА
МОЛДОВА
Апелляционная Палата
Бэлць
MD- 3100, мун. Бэлць,
ул.Штефан чел Маре,54
тел.: +373(231)60745
факс: +373(231)23143
e-mail: cab@justice.md
web page: instante.justice.md

2/6

✓ Curtea Constituțională a RM
mun. Chișinău, str. Lăpușneanu 28

Copia: Procuratura de Circumscripție Bălți, Prisacari Lilia
mun. Bălți, str. Păcii 21
Copia: Chetrușcă Viorel

Copia: Inculpatul Grebciuc Denis

Copia: Avocatul Fedosenco Margareta

Copia: Inculpatul Melnic Edgar

Copia: Partea vătămată Vornices Mark

Prin prezenta Curtea de Apel Bălți, vă expediază copia încheierii din 01.02.2023, prin care a fost admis demersul avocatului Chetrușcă Viorel în interesele condamnatului Grebciuc Denis privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza penală de învinuire a lui **Melnic Edgar și Grebciuc Denis** în baza art.287 alin.(2) lit.b) CP RM.

Anexă:

- cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 6 file cu anexa - sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 6 file;
- copia încheierii din 01.02.2023 pe 6 file.

Judecător al
Curții de Apel Bălți

Rotaru Ala

EX: Grefierul Curții de Apel Bălți: Simionica Oxana

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28, Chișinău MD 2004,

Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

AUTORUL SESIZĂRII:

1. **Nume:** Chetrușcă
2. **Prenume:** Viorel
3. **Funcția:** Avocat

I. OBIECTUL SESIZĂRII:

Obiect al ridicării excepției de neconstituționalitate îi constituie sintagmele din art. 85 alin. (1) Cod penal al R.M., „...adaugă, în întregime sau parțial...”.

II. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ:

Articolul 85 CP, (aplicarea pedepsei în cazul unui cumul de sentințe), „(1) Dacă, după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune, instanța de judecată **adaugă, în întregime sau parțial**, la pedeapsa aplicată prin noua sentință partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară. În acest caz, pedeapsa definitivă nu poate depăși termenul de 30 de ani de închisoare, iar în privința persoanelor care nu au atins vârsta de 18 ani - termenul de 15 ani.”

III. CIRCUMSTANȚELE RELEVANTE ALE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚĂ DE JUDECATĂ:

Prin sentința irevocabilă a Judecătoriei Edineț (sediul central), nr. 1-130/18, din 18.06.2018, Grebciuc Denis a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 217 alin. (4) lit. b) Cod Penal al Republicii Moldova, stabilindu-i-se pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 (trei) ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a deține funcții sau exercita activități care implică gestionarea substanțelor narcotice pe un termen de 4 (patru) ani.

În conformitate cu prevederile art. 90 Cod Penal al Republicii Moldova, s-a dispus neexecutarea pedepsei sub formă de închisoare aplicată lui Grebciuc Denis dacă el, în termenul de probă de 4 (patru) ani, nu va săvârși o nouă infracțiune și prin comportare exemplară va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

Prin sentința Judecătoriei Edineț (sediul central), nr. 1-196/22, din 15.09.2022, printre altele, Grebciuc Denis a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod Penal al Republicii Moldova, aplicându-i-se pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 2 (doi) ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art. 85 al. (1) Cod Penal al Republicii Moldova, la pedeapsa aplicată lui Grebciuc Denis i s-a adăugat parțial pedeapsa neexecutată stabilită lui prin Sentința Judecătoriei Edineț din 18.06.2018, stabilindu-i-se astfel pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe termen de 4 (patru) ani cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În conformitate cu prevederile art. 90 al. 1 și art. 90 al. 11 Cod Penal al Republicii Moldova, a dispune neexecutarea pedepsei sub formă de închisoare aplicată lui Grebciuc Denis dacă el, în termenul de probă de 5 (cinci) ani, nu va săvârși o nouă infracțiune și prin comportare exemplară va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat, obligându-l să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent.

Această sentință a fost contestată cu apel de către acuzare, iar pricina de referință se află acum în procedura Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți, cu nr. dos. 1a-804/2022.

IV. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Relevant soluționării acestei cereri este de reținut că, nemișlocit din dispozitivul sentinței primei instanțe din 15.09.2022, contestată cu apel, rezultă că, pedeapsa finală a fost stabilită în baza art. 85 alin. (1) Cod penal al R.M., care are evident un conținut neclar, discreționar și imprevizibil, care implică riscul real de

încălcarea a imperativului de asigurare a dreptului la un proces echitabil, cu pronunțare a unei sentințe legale...

În mod special e de observat caracterul neconstituțional al sintagmelor din art. 85 alin. (1) Cod penal al R.M., „...adaugă, în întregime sau parțial...”

Aceste sintagme cert contravin principiilor de drept internațional al proporționalității sancțiunii, legalității normei de drept, egalității, non-discriminării, echității judiciare, echilibrului reglementărilor legale...

Prevederile legale abordate nu lămuresc criteriile clare, obiective și previzibile, din care ar rezulta efectiv temeiurile și cazurile de cumulare a pedepselor, dar și de absorbirea pedepsei...

Astfel discreția judecătorului este nelimitată și poate crea prejudicii grave respectării drepturilor fundamentale ale inculpatului...

Totodată aceste sintagme cert contravin esenței prevederilor art. art. 1 alin. (3), 16, 20 alin. (1) și alin. (2), 54 alin. (4), din Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art. 1 din Constituția R.M. (Statul Republica Moldova), „(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Potrivit art. 16 din Constituția R.M. (egalitatea), „(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Sintagmele respective mai contravin și prevederilor Convenției EDO, precum urmează:

Potrivit art. 6 CEDO, (Dreptul la un proces echitabil), „1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa...”

Potrivit art. 7 CEDO, (Nicio pedeapsă fără lege), 1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

Potrivit art. 14 CEDO, (Interzicerea discriminării), „Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

Potrivit alin. (1), art. 4 Protocolul 7 CEDO, (Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori), „1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.”

Relevante aprecierii acestei cereri, printre altele, sunt și constatările din practica Curții Constituționale a R.M., expusă mai jos.

În Hotărârea nr. 21 din 22.07.2016, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 125 lit. b) din Codul penal, a articolelor 7 alin. (7), 39 pct. 5), 313 alin. (6) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolele 2 lit. d) și 16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Curtea Constituțională a stabilit:

„52. Curtea reține că unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității. Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin *normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme*, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență.

53. *In jurisprudența sa Curtea a reținut că „preeminența dreptului în materie penală exprimă printre altele asigurarea legalității infracțiunilor și pedepselor; inadmisibilitatea aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie”.*

54. Curtea menționează că incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală. Astfel, **legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă.**

55. **Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.**

62. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, art. 7 § 1 din Convenția Europeană, care consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (nullum crimen, nulla poena sine lege), pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni, prevede și principiul potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului, de exemplu, prin analogie.

63. In jurisprudența sa, Curtea Europeană a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (cauza *Kokkinakis contra Greciei din 25 mai 1993*). Atunci când un act este privit ca infracțiune, judecătorul poate să precizeze elementele constitutive ale infracțiunii, dar nu să le modifice, în detrimentul acuzatului, iar modul în care el va defini aceste elemente constitutive trebuie să fie previzibil pentru orice persoană consultată de un specialist (cauza *X. contra Regatului Unit din 7 mai 1982*):'

Principii generale:

Dreptul la un proces echitabil

Potrivit art. 20 din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Curtea menționează că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. Accesul la justiție urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv la o instanță de plină jurisdicție.

Curtea reține că, potrivit raționamentelor Curții Europene expuse în cauza *Chevroil v. Franța*, exercitarea deplinei jurisdicții de către o instanță presupune să nu renunțe la nici una din componentele funcției de a judeca. Așadar, refuzul unei instanțe sau imposibilitatea de a se pronunța în mod independent asupra anumitor aspecte cruciale pentru soluționarea litigiului, cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană.

Curtea menționează că dreptul de acces la justiție impune legislatorului obligația de a acorda oricărei persoane toate posibilitățile pentru a accede la instanța de judecată și a asigura efectivitatea dreptului de acces la justiție prin adoptarea unui cadru legislativ adecvat.

Potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, de competența Parlamentului ține reglementarea infracțiunilor, pedepselor și regimului executării acestora.

În același timp, Curtea menționează că prin reglementarea infracțiunilor și a pedepselor în materie penală urmează a se înțelege și competența reglementării contravențiilor și sancțiunilor contravenționale. Or, legea contravențională conține prevederi care indică de fapt natura penală a contravențiilor administrative.

Curtea reține, competența exclusivă a legislatorului de a reglementa care fapte constituie infracțiuni sau contravenții și care pedepse urmează a fi aplicate nu exclude obligativitatea respectării principiului legalității, care derivă din articolul 1 alin. (3) din Constituție, și anume din principiul constituțional al statului de drept.

În acest sens, în Hotărârea nr.6 din 16 aprilie 2015 Curtea a subliniat cu valoare de principiu:

Legiuitorul are dreptul de apreciere a situațiilor ce necesită a fi reglementate prin norme legale. Acest drept semnifică posibilitatea de a decide asupra oportunității la adoptarea actului legislativ în conformitate cu politica penală promovată în interesul general.

Totodată, orice reglementare urmează a fi în limitele principiilor statuate în sistemul de drept în vigoare și să se subscrie principiului preeminenței dreptului.

Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se

diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență."

Principiul individualizării sancțiunii

Curtea reține că principiul constituțional al legalității impune diferențierea pedepselor stabilite pentru încălcarea legii. În acest sens, *individualizarea legislativă* nu este suficientă în atingerea scopului legii atât timp cât nu este posibilă realizarea *individualizării judiciare*.

Prin individualizarea legală, legislatorul trebuie să ofere judecătorului competența de stabilire a pedepsei în anumite **limite predefinite - minimul și maximul special al pedepsei**, precum și să prevadă, pentru același judecător, **instrumentele care să-i permită alegerea și determinarea unei sancțiuni concrete**, în raport cu particularitățile faptei și cu persoana care a comis o contravenție sau o infracțiune.

Curtea relevă că legislatorul nu poate determina sancțiunea pentru fiecare situație posibilă *de facto* în viitor, el fixează doar anumite criterii, în limita cărora instanța stabilește și aplică sancțiunea concretă. Or, aplicarea sancțiunii de către instanța de judecată va fi una deficitară, dacă la elaborarea legii și stabilirea sancțiunii de către legiuitor nu se va ține cont de posibilitatea determinării sancțiunii în funcție de criteriile de individualizare enunțate *supra*.

Astfel, individualizarea judiciară se poate realiza doar în baza unor mecanisme de apreciere reglementate de lege, fiind astfel o expresie a **principiului legalității**.

Principiul proporționalității sancțiunilor

Curtea subliniază că în lipsa unei sancțiuni relativ determinate și a altor mecanisme de individualizare a sancțiunii în lege, persoana nu are nici o posibilitate reală și adecvată de a beneficia pe cale judiciară de protejarea drepturilor sale, inclusiv de o *sancțiune echitabilă*.

Curtea reține că individualizarea sancțiunii trebuie să reflecte relația dintre sancțiune (proporția și natura acesteia) și gradul pericolului social al faptei.

În lipsa criteriilor de individualizare a sancțiunilor, statuate cert în cadrul legal, individualizarea judiciară nu poate fi efectiv satisfăcută față de inculpat pentru a-i asigura deplinătatea drepturilor și libertăților sale legitime.

Curtea relevă că principiul individualizării pedepselor în dreptul penal, trebuie să se afirme într-un cadru al deplinătății drepturilor fundamentale.

Curtea reține că este dreptul legislatorului să stabilească sancțiunile, dar respectând cu strictețe *proporționalitatea dintre circumstanțele faptei, caracterul și gradul de prejudiciere*.

Astfel, lipsa posibilității instanței de judecată de a aplica criteriile pentru individualizarea sancțiunii în cauza concretă și aplicarea unei sancțiuni absolut determinate nu asigură **caracterul ei echitabil**.

Prin urmare, acest fapt poate conduce la încălcarea criteriilor de apreciere *Engel*, deduse din jurisprudența Curții Europene (*Engel și alții v. Olanda, hotărârea din 8 iunie 1976*), în cazul în care persoanei declarate vinovate să-i fie aplicată o sancțiune care, prin caracterul și gradul de severitate, să nu fie proporțională naturii juridice a încălcării.

În acest sens, Curtea ține să evidențieze raționamentele Curții Europene, expuse în cauza *Cumpănă și Mazăre v. România*, potrivit cărora la aprecierea proporționalității pedepsei trebuie să se țină seama de efectul de descurajare al acesteia. Or, în prezența unor interese concurente dintre victima unei contravenții și contravenient, aplicarea unei sancțiuni absolut determinate fără posibilitatea individualizării acesteia nu poate justifica restabilirea echilibrului dintre drepturile victimei și cele ale făptuitorului, asigurate în cadrul unui proces.

Prin urmare, Curtea reține că aplicarea unei astfel de sancțiuni în toate circumstanțele, indiferent de subiect, **nu atinge scopul legitim urmărit prin sancționare**.

În acest context, Curtea menționează că individualizarea legislativă trebuie exercitată în măsura în care nu îngreșește sau limitează posibilitatea individualizării sancțiunii în raport cu fapta penală, pentru asigurarea unui just echilibru între drepturile garantate.

Principiul proporționalității joacă un rol deosebit de important, fiind invocat în procedurile judiciare în care se pune problema prevalenței unui drept legal față de un alt drept legal, sau în care disputa privește protecția unui drept privat în contrapunere cu protecția interesului public. În asemenea situații, principiul proporționalității este cea regulă conflictuală care determină înclinarea balanței în favoarea uneia dintre părți.

diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență."

Principiul individualizării sancțiunii

Curtea reține că principiul constituțional al legalității impune diferențierea pedepselor stabilite pentru încălcarea legii. În acest sens, *individualizarea legislativă* nu este suficientă în atingerea scopului legii atât timp cât nu este posibilă realizarea *individualizării judiciare*.

Prin individualizarea legală, legislatorul trebuie să ofere judecătorului competența de stabilire a pedepsei în anumite **limite predefinite - minimul și maximul special al pedepsei**, precum și să prevadă, pentru același judecător, **instrumentele care să-i permită alegerea și determinarea unei sancțiuni concrete**, în raport cu particularitățile faptei și cu persoana care a comis o contravenție sau o infracțiune.

Curtea relevă că legislatorul nu poate determina sancțiunea pentru fiecare situație posibilă *de facto* în viitor, el fixează doar anumite criterii, în limita cărora instanța stabilește și aplică sancțiunea concretă. Or, aplicarea sancțiunii de către instanța de judecată va fi una deficitară, dacă la elaborarea legii și stabilirea sancțiunii de către legiuitor nu se va ține cont de posibilitatea determinării sancțiunii în funcție de criteriile de individualizare enunțate *supra*.

Astfel, individualizarea judiciară se poate realiza doar în baza unor mecanisme de apreciere reglementate de lege, fiind astfel o expresie a **principiului legalității**.

Principiul proporționalității sancțiunilor

Curtea subliniază că în lipsa unei sancțiuni relativ determinate și a altor mecanisme de individualizare a sancțiunii în lege, persoana nu are nici o posibilitate reală și adecvată de a beneficia pe cale judiciară de protejarea drepturilor sale, inclusiv de o *sancțiune echitabilă*.

Curtea reține că individualizarea sancțiunii trebuie să reflecte relația dintre sancțiune (proporția și natura acesteia) și gradul pericolului social al faptei.

În lipsa criteriilor de individualizare a sancțiunilor, statuate cert în cadrul legal, individualizarea judiciară nu poate fi efectiv satisfăcută față de inculpat pentru a-i asigura deplinătatea drepturilor și libertăților sale legitime.

Curtea relevă că principiul individualizării pedepselor în dreptul penal, trebuie să se afirme într-un cadru al deplinătății drepturilor fundamentale.

Curtea reține că este dreptul legislatorului să stabilească sancțiunile, dar respectând cu strictețe *proporționalitatea dintre circumstanțele faptei, caracterul și gradul de prejudiciere*.

Astfel, lipsa posibilității instanței de judecată de a aplica criteriile pentru individualizarea sancțiunii în cauza concretă și aplicarea unei sancțiuni absolut determinate nu asigură **caracterul ei echitabil**.

Prin urmare, acest fapt poate conduce la încălcarea criteriilor de apreciere *Engel*, deduse din jurisprudența Curții Europene (*Engel și alții v. Olanda, hotărârea din 8 iunie 1976*), în cazul în care persoanei declarate vinovate să-i fie aplicată o sancțiune care, prin caracterul și gradul de severitate, să nu fie proporțională naturii juridice a încălcării.

În acest sens, Curtea ține să evidențieze raționamentele Curții Europene, expuse în cauza *Cumpănă și Mazăre v. România*, potrivit cărora la aprecierea proporționalității pedepsei trebuie să se țină seama de efectul de descurajare al acesteia. Or, în prezența unor interese concurente dintre victima unei contravenții și contravenient, aplicarea unei sancțiuni absolut determinate fără posibilitatea individualizării acesteia nu poate justifica restabilirea echilibrului dintre drepturile victimei și cele ale făptuitorului, asigurate în cadrul unui proces.

Prin urmare, Curtea reține că aplicarea unei astfel de sancțiuni în toate circumstanțele, indiferent de subiect, **nu atinge scopul legitim urmărit prin sancționare**.

În acest context, Curtea menționează că individualizarea legislativă trebuie exercitată în măsura în care nu îngreșește sau limitează posibilitatea individualizării sancțiunii în raport cu fapta penală, pentru asigurarea unui just echilibru între drepturile garantate.

Principiul proporționalității joacă un rol deosebit de important, fiind invocat în procedurile judiciare în care se pune problema prevalenței unui drept legal față de un alt drept legal, sau în care disputa privește protecția unui drept privat în contrapunere cu protecția interesului public. În asemenea situații, principiul proporționalității este cea regulă conflictuală care determină înclinarea balanței în favoarea uneia dintre părți.

Proportionalitatea implică existența unui just echilibru între interesele aflate în conflict: cel public și cel privat. Linia de echilibru presupune preocuparea ca nici unul dintre interesele implicate în speță să nu beneficieze de o protecție absolută, prin negarea generală a protecției celuilalt. În orice moment trebuie să existe anumite limite de protecție pentru fiecare interes implicat în parte, chiar dacă limitele respective sunt diferite ca și întindere și conținut.

V. CERINȚELE AUTORULUI

Reieșind din cele relevate, în temeiul art. 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, art.4 alin.(1) lit.a), art.24 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a), art.39 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm exercitarea controlului constituționalității sintagmele din art. 85 alin. (1) Cod penal al R.M., „...adaugă, în întregime sau parțial...”.

Viorel CHETRUSCA
Avocat, în interesele lui Denis Grebciuc
01.02.2023

Cusut, numerotat
și sigilat pe file
Grefier: Simionica O.

CURTEA DE APEL BĂLȚI

Dosarul nr.1a-820/2022

ÎNCHEIERE

01 februarie anul 2023

municipiul Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Bălți

Avînd în componența sa:

Președintele ședinței de judecată

Judecătorii:

Grefier

Rotaru Ala

Revenco Angela, Pușca Dumitru

Simionica Oxana

Cu participarea:

Procurorul Prisacari Lilia

Avocaților Fedosenco Margarita, Chetrușcă Viorel

Judecând în ordine de apel în ședință publică apelurile declarate de către procurorul în Procuratura raionului Edineț Podgurschi Nadejda și de avocatul Baban Nicolae în interesele inculpatului Melnic Edgar împotriva sentinței Judecătoriei Edineț sediul Central din 15.09.2022 în cauza penală privind învinuirea lui Melnic Edgar și Grebciuc Denis în comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 al.2 lit. b) CP RM

C O N S T A T Ă:

Prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Central din 15.09.2022:

- Melnic Edgar Igor a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(2) lit.b) CP RM și i s-a aplicat pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale – echivalentul sumei de 30000 lei.
- În conformitate cu prevederile art.64 alin.(3/1) CP RM, s-a explicat lui Melnic Edgar Igor, că este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 72 de ore din momentul în care hotărârea devine executorie. În acest caz, se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral.
- S-a calculat termenul pedepsei lui Melnic Edgar Igor, din data intrării în vigoare a sentinței.
- Grebciuc Denis Vitali, a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(2) lit.b) CP RM și i s-a aplicat pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 2 (doi) ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.
- În temeiul art.85 al.(1) CP RM, la pedeapsa aplicată lui Grebciuc Denis Vitali, s-a adăugat parțial pedeapsa neexecutată stabilită prin sentința Judecătoriei Edineț din 18.06.2018, stabilindu-i pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe termen de 4 (patru) ani cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.
- În conformitate cu prevederile art.90 al.1 și art.90 al.11 CP RM, s-a dispus neexecutarea pedepsei sub formă de închisoare aplicată lui Grebciuc Denis Vitali, dacă el, în termenul de probă de 5 (cinci) ani, nu va săvârși o nouă infracțiune și prin comportare exemplară va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat, obligându-l să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent.
- S-a calculat termenul pedepsei aplicată lui Grebciuc Denis Vitali, din data intrării în vigoare a sentinței.

-Controlul asupra comportării lui Grebciuc Denis Vitali, îl va exercita organele competente.

-S-a încasat în mod solidar de la inculpații Melnic Edgar Igor, locuitor al mun.Edineț, str.Independenței nr.25 ap.31 și Grebciuc Denis Vitali, locuitor al mun.Edineț, str. Șoseaua Bucovinei nr.17 ap.56, în beneficiul statului cheltuieli judiciare în suma totală de 448 lei.

-Măsura preventivă aplicată în privința lui Grebciuc Denis Vitali sub formă de obligarea de a nu părăsi țara aplicată pe data de 15.07.2022 pe un termen de 30 zile - a expirat de drept.

-A fost soluționată chestiunea corpurilor delict.

Pentru a se pronunța în sensul celor expuse instanța de fond a reținut că Melnic Edgar Igor, a.n.26.01.2001, fiind în stare de ebrietate, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestora, acționând de comun acord și împreună cu Grebciuc Denis Vitali, a.n.01.07.1996, din intenții huliganice, manifestate prin obrăznicie deosebită, la data de 18.05.2022, aproximativ pe la ora 21:15, în timp ce traversa neregulamentară partea carosabilă a drumului din mun.Edineț, str. Independenței 78, aflându-se într-un loc public, încălcând ordinea publică a inițiat un conflict cu cet.Vornices Mark, a.n.1999 care deplasându-se la volanul automobilului de model „Skoda Octavia” cu n/î „SQQ 005” a stopat pentru a acorda prioritate pietonilor, căruia i s-a adresat cu cuvinte necenzurate aplicând mai multe lovituri cu pumnul în automobilul acestuia.

Ulterior, Melnic Edgar, continuându-și intențiile sale huliganice i-a aplicat mai multe lovituri cu pumnii în regiunea capului cet.Vornices Mark, cauzându-i conform raportului de constatare cu nr. 202219P0281 din 19.05.2022 echimoze la cap, față și umărul stâng, comoția cerebrală care au fost produse prin acțiunea traumatică a unui corp contondent dur, posibil la data indicată și se califică ca vătămare corporală ușoară cu dereglarea sănătății de scurtă durată.

Instanța de fond la fel a reținut, că Grebciuc Denis Vitali, a.n.01.07.1996, fiind în stare de ebrietate, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestora, acționând de comun acord și împreună cu Melnic Edgar Igor, a.n.26.01.2001, din intenții huliganice, manifestate prin obrăznicie deosebită, la data de 18.05.2022, aproximativ pe la ora 21:15, în timp ce traversa neregulamentară partea carosabilă a drumului din mun. Edineț, str. Independenței 78, aflându-se într-un loc public, încălcând ordinea publică a inițiat un conflict cu cet.Vornices Mark, a.n.1999, care deplasându-se la volanul automobilului de model „Skoda Octavia” cu n/î „SQQ 005” a stopat pentru a acorda prioritate pietonilor, căruia i s-a adresat cu cuvinte necenzurate aplicându-i mai multe lovituri cu pumnul în automobilul acestuia.

Ulterior, Grebciuc Denis, continuându-și intențiile sale huliganice i-a aplicat mai multe lovituri cu pumnii în regiunea capului cet.Vornices Mark, cauzându-i conform raportului de constatare cu nr.202219P0281 din 19.05.2022 echimoze la cap, față și umărul stâng, comoția cerebrală care au fost produse prin acțiunea traumatică a unui corp contondent dur, posibil la data indicată și se califică ca vătămare corporală ușoară cu dereglarea sănătății de scurtă durată.

Sentința instanței de fond a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura raionului Edineț Podgurschi Nadejda, care în motivare invocă blândețea sentinței, din următoarele considerente:

-Instanța de judecată corect l-a recunoscut vinovat pe Grebciuc Denis de comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(2) lit.b) Cod Penal, însă este prea blând faptul dispunerii în privința acestuia a pedepsei cu suspendarea executării pedepsei, considerând că instanța de fond nu a luat în calcul personalitatea inculpatului.

-Or, cumulul circumstanțelor privind gravitatea infracțiunii săvârșite precum și personalitatea inculpatului, care se învinuiește de comiterea unei infracțiuni mai puțin grave comise prin participație și cu intenție, precum și faptul că anterior acesta a fost condamnat nu o dată, atât penal pentru comiterea infracțiunii legate de aplicarea violenței cât și contravențional și deși vina a recunoscut, urmările prejudiciabile în raport cu pedeapsa numită prin sentință denotă o discordanță la individualizarea pedepsei, sub aspectul blândeții pedepsei instituite în baza sentinței.

-Instanța de judecată nu a luat, însă, în considerare nici prevederile art.61 CP RM, potrivit cărora pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului. Pedeapsa penală are drept scop nu doar restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, ci și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane, scop care nu poate fi atins în cazul în care pentru comiterea infracțiunii incriminate prevăzute de art. 287 alin.(2) lit. b) CP RM și în conformitate cu prevederile art.85 alin.(1) CP, lui Grebciuc Denis i-a fost aplicat pedeapsa sub forma de 4 ani închisoare (cu suspendarea executării pedepsei).

-Astfel, faptul că Grebciuc Denis anterior a fost atras la răspundere penală, în ambele cazuri fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoarea executarea căreia a fost suspendată în temeiul art.90 CP, denotă că acesta nu este dispus de a păși pe calea corijării și nu binevoiește să urmeze un comportament social, cu respectarea valorilor ocrotite de lege, în atare situație rămâne de datoria statului de a aplica în privința inculpatului pedeapsa privativă de libertate cu executare în penitenciar.

-Solicitând casarea sentinței Judecătoriei Edinet sediul Central din 15.09.2022 în privința inculpatului Grebciuc Denis Vitali în latura pedepsei stabilite, prin care Grebciuc Denis a fost condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(2) lit.b) CP RM, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță după cum urmează:

-A-l recunoaște vinovat pe Grebciuc Denis Vitali în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(2) lit.b) CP al RM și a-i stabili pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 2 ani 6 luni cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

-În conformitate cu prevederile art.85 alin.(1) CP al RM, prin cumul parțial de sentințe, a adăuga pedeapsa stabilită prin sentința Judecătoriei Edinet din 18.06.2018 și a-i stabili pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

-Măsura preventivă a modifica cu luarea lui Grebciuc Denis sub strajă din sala de judecată.

Sentința instanței de fond a fost atacată cu apel și de avocatul Baban Nicolae în apărarea intereselor inculpatului Melnic Edgar, care consideră sentința în cauză ilegală și pasibilă de a fi casată, invocând faptul că deși instanța i-a aplicat inculpatului Melnic Edgar pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale, o pedeapsă mai blândă decât închisoarea, inculpatul la moment este încorporat și își satisface serviciul militar în cadrul Armatei Naționale pe un termen de 12 luni, începând cu data de 31.05.2022 și prin urmare nu este în stare să plătească amenda stabilită nici în termen de 72 de ore, pentru a fi achitată în jumătate și nici în termen de 30 de zile, circumstanță pe care instanța nu a luat-o în considerare la stabilirea pedepsei, solicitând: casarea sentinței Judecătoriei Edinet sediul Central din 15.09.2022 cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpatului Melnic Edgar să-i fie stabilită o pedeapsă cu închisoarea pe un termen de 2 ani, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei conform art.90 alin.(1) CP RM și stabilirea unui termen minim de probă de 1 an.

În cadrul judecării apelurilor declarate, avocatul inculpatului Grebciuc Denis, Chetrușcă Viorel a înaintat demers, solicitând sesizarea Curții Constituționale în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate a normelor de drept, care urmează a fi aplicate în cauza penală aflată la examinare în ordine de apel în privința inculpatului Grebciuc Denis, în privința verificării constituționalității sintagmelor din art.85 alin.(1) CP RM „...adaugă, în întregime sau parțial...”, fiind invocate temeiurile de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

În motivarea demersului și sesizării avocatul Chetrușcă Viorel a invocat următoarele argumente:

-Prin sentința irevocabilă a Judecătorei Edinet sediul Central, nr.1-130/18 din 18.06.2018, Grebciuc Denis a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.217 alin.(4) lit.b) CP RM, stabilindu-i-se pedeapsa sub forma de închisoare pe un termen de 3 (trei) ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a deține funcții sau exercita activități care implică gestionarea substanțelor narcotice pe un termen de 4 (patru) ani,

-În conformitate cu prevederile art.90 CP RM, s-a dispus neexecutarea pedepsei sub formă de închisoare aplicată lui Grebciuc Denis dacă el, în termenul de probă de 4 (patru) ani, nu va săvârși o nouă infracțiune și prin comportare exemplară va îndreptați încrederea ce i s-a acordat,

-Prin sentința Judecătorei Edinet sediul Central nr.1-196/22 din 15.09.2022, printre altele, Grebciuc Denis a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(2) lit.b) CP RM, aplicându-i-se pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 2(doi) ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis,

-În temeiul art.85 al.(1) CP RM, la pedeapsa aplicată lui Grebciuc Denis i s-a adăugat parțial pedeapsa neexecutată stabilită prin sentința Judecătorei Edinet din 18.06.2018, stabilindu-i-se astfel pedeapsa definitivă sub forma de închisoare pe termen de 4 (patru) ani cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis,

-În conformitate cu prevederile art.90 al.1 și art.90 al.11 CP RM, a dispune neexecutarea pedepsei sub formă de închisoare aplicată lui Grebciuc Denis dacă el, în termenul de probă de 5 (cinci) ani, nu va săvârși o nouă infracțiune și prin comportare exemplară va îndreptați încrederea ce i s-a acordat, obligand-l să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent.

-Această sentință a fost contestată cu apel de către acuzare, iar pricina de referință se află acum în procedura Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți, cu nr.dos.1a-804/2022.

-Potrivit art.6 din CEDO - „...orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil (...) a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa...”,

-Având în vedere sensul adevărat al noțiunii de proces echitabil, în coroborare cu sensul art.7 alin.(3) CPP RM, potrivit căruia „dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională”, se justifica depunerea acestei cereri...,

-Legislația de referință:

-Articolul 85 CP, (aplicarea pedepsei în cazul unui cumul de sentințe), „(1) Dacă, după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune, instanța de judecată adaugă, în întregime sau parțial, la pedeapsa aplicată prin noua sentință partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară. În acest caz, pedeapsa definitivă nu poate depăși termenul de 30 de ani de închisoare, iar în privința persoanelor care nu au atins vârsta de 18 ani - termenul de 15 ani.”,

-Relevant soluționării acestei cereri este de reținut că, nemijlocit din dispozitivul sentinței primei instanțe din 15.09.2022, contestată cu apel, rezultă că pedeapsa finală a fost stabilită în baza art.85 alin.(1) CP RM, care are evident un conținut neclar, discreționar și imprevizibil, care implică riscul real de încălcare a imperativului de asigurare a dreptului la un proces echitabil, cu pronunțare a unei sentințe legale...,

-În mod special e de observat caracterul neconstituțional al sintagmelor din art.85 alin.(1) CP RM, „...adaugă, în întregime sau parțial...”,

-Aceste sintagme cert contravin principiilor de drept internațional al proporționalității sancțiunii, legalității normei de drept, egalității, non-discriminării, echității judiciare, echilibrului reglementărilor legale...,

-Prevederile legale abordate nu lămuresc criteriile clare, obiective și previzibile, din care ar rezulta efectiv temeiurile și cazurile de cumulare a pedepselor, dar și de absorbire a pedepsei...,

-Astfel discreția judecătorului este nelimitată și poate crea prejudicii grave respectării drepturilor fundamentale ale inculpatului...,

-Totodată aceste sintagme cert contravin esenței prevederilor art.1 alin.(3), 16 și alin.(2) din Constituția Republicii Moldova.

-Potrivit art.1 din Constituția RM (Statul Republica Moldova), „(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”,

-Potrivit art.16 din Constituția RM (egalitatea), „(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenența politică, avere sau de origine socială.”,

-Sintagmele respective mai contravin și prevederilor CEDO, precum urmează:

-Potrivit art.6 CEDO, (Dreptul la un proces echitabil), „1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa...”,

-Potrivit art.7 CEDO, (Nici o pedeapsă fără lege), 1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsa mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii,

-Potrivit art.14 CEDO, (Interzicerea discriminării), „Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”,

-Potrivit alin.(1), art.4 Protocolul 7 CEDO, (Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori), „1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.”,

-Relevante aprecierii acestei cereri, printre altele, sunt și constatările din practica Curții Constituționale a RM, expusa mai jos,

-În Hotărârea nr.21 din 22.07.2016, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 125 lit.b) din Codul penal, a articolelor 7 alin.(7), 39 pct.5), 313 alin.(6) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolele 2 lit.d) și 16 lit.c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Curtea Constituțională a stabilit:

- 52. Curtea reține că unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității. Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență,
- 53. în jurisprudența sa Curtea a reținut că „preeminența dreptului în materie penală exprimă printre altele asigurarea legalității infracțiunilor și pedepselor; inadmisibilitatea aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie”,
- 54. curtea menționează că incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală. Astfel, legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă,
- 55. or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale,
- 62. potrivit jurisprudenței Curții Europene, art.7 § 1 din Convenția Europeană, care consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (nullum crimen, nulla poena sine lege), pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni, prevede și principiul potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului, de exemplu, prin analogie,
- 63. în jurisprudența sa Curtea Europeană a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (cauza Kokkinakis contra Greciei din 25 mai 1993). Atunci când un act este privit ca infracțiune, judecătorul poate să precizeze elementele constitutive ale infracțiunii, dar nu să le modifice, în detrimentul acuzatului, iar modul în care el va defini aceste elemente constitutive trebuie să fie previzibil pentru orice persoană consultată de un specialist (cauza X. contra Regatului Unit din 7 mai 1982),
- Principii generale: Dreptul la un proces echitabil,
- Potrivit art.20 din Constitutie, orice persoana are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
- Curtea menționează că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. Accesul la justiție urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv la o instanță de plină jurisdicție.
- Curtea reține că, potrivit raționamentelor Curții Europene expuse în cauza *Chevrol v. Franța*, exercitarea deplinei jurisdicții de către o instanță presupune să nu renunțe la nici una din componentele funcției de a judeca. Așadar, refuzul unei instanțe sau imposibilitatea de a se pronunța în mod independent asupra anumitor aspecte cruciale pentru soluționarea litigiului, cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a art.6 § 1 din Convenția Europeană.
- Curtea menționează că dreptul de acces la justiție impune legislatorului obligația de a acorda oricărei persoane toate posibilitățile pentru a accede la instanța de judecată și a asigura efectivitatea dreptului de acces la justiție prin adoptarea unui cadru legislativ adecvat.
- Potrivit articolului 72 alin.(3) lit.n) din Constitutie, de competența Parlamentului ține reglementarea infracțiunilor, pedepselor și regimului executării acestora.

-În același timp, Curtea menționează că prin reglementarea infracțiunilor și a pedepselor în materie penală urmează a se înțelege și competența reglementării contravențiilor și sancțiunilor contravenționale. Or, legea contravențională conține prevederi care indică de fapt natura penală a contravențiilor administrative,

-Curtea reține, competența exclusivă a legislatorului de a reglementa care fapte constituie infracțiuni sau contravenții și care pedepse urmează a fi aplicate nu exclude obligativitatea respectării principiului legalității, care derivă din articolul 1 alin.(3) din Constituție, și anume din principiul constituțional al statului de drept.

-În acest sens, în Hotărârea nr.6 din 16 aprilie 2015 Curtea a subliniat cu valoare de principiu:

-Legiuitorul are dreptul de apreciere a situațiilor ce necesită a fi reglementate prin norme legale. Acest drept semnifică posibilitatea de a decide asupra oportunității la adoptarea actului legislativ în conformitate cu politica penală promovată în interesul general.

-Totodată, orice reglementare urmează a fi în limitele principiilor statuate în sistemul de drept în vigoare și să se subscrie principiului preeminentei dreptului.

-Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență.

-Principiul individualizării sancțiunii.

-Curtea reține că principiul constituțional al legalității impune diferențierea pedepselor stabilite pentru încălcarea legii. În acest sens, individualizarea legislativă nu este suficientă în atingerea scopului legii atât timp cât nu este posibilă realizarea individualizării judiciare.

-Prin individualizarea legală, legislatorul trebuie să ofere judecătorului competența de stabilire a pedepsei în anumite limite predeterminate - minimul și maximul special al pedepsei, precum și să prevadă, pentru același judecător, instrumentele care să-i permită alegerea și determinarea unei sancțiuni concrete, în raport cu particularitățile faptei și cu persoana care a comis o contravenție sau o infracțiune.

-Curtea relevă că legislatorul nu poate determina sancțiunea pentru fiecare situație posibilă de facto în viitor, el fixează doar anumite criterii, în limita cărora instant stabilește și aplică sancțiunea concretă. Or, aplicarea sancțiunii de către instanța de judecată va fi una deficitară, dacă la elaborarea legii și stabilirea sancțiunii de către legiuitor nu se va ține cont de posibilitatea determinării sancțiunii în funcție de criteriile de individualizare enunțate supra.

-Astfel, individualizarea judiciară se poate realiza doar în baza unor mecanisme de apreciere reglementate de lege, fiind astfel o expresie a principiului legalității.

-Principiul proporționalității sancțiunilor.

-Curtea subliniază că în lipsa unei sancțiuni relativ determinate și a altor mecanisme de individualizare a sancțiunii în lege, persoana nu are nici o posibilitate reală și adecvată de a beneficia pe cale judiciară de protejarea drepturilor sale, inclusiv de o sancțiune echitabilă.

-Curtea reține că individualizarea sancțiunii trebuie să reflecte relația dintre sancțiune (proporția și natura acesteia) și gradul pericolului social al faptei.

-În lipsa criteriilor de individualizare a sancțiunilor, statuate cert în cadrul legal, individualizarea judiciară nu poate fi efectiv satisfăcută față de inculpat pentru a-i asigura deplinătatea drepturilor și libertăților sale legitime.

-Curtea relevă că principiul individualizării pedepselor în dreptul penal, trebuie să se afirme într-un cadru al deplinătății drepturilor fundamentale,

-Curtea reține că este dreptul legislatorului să stabilească sancțiunile, dar respectând cu strictețe proporționalitatea dintre circumstanțele faptei, caracterul și gradul de prejudiciere,

-Astfel, lipsa posibilității instanței de judecată de a aplica criteriile pentru individualizarea sancțiunii în cauza concreta și aplicarea unei sancțiuni absolut determinate nu asigură caracterul ei echitabil.

-Prin urmare, acest fapt poate conduce la încălcarea criteriilor de apreciere Engel, deduse din jurisprudența Curții Europene (Engel și alții v. Olanda, hotărârea din 8 iunie 1976), în cazul în care persoanei declarate vinovate să-i fie aplicată o sancțiune care, prin caracterul și gradul de severitate, să nu fie proporțională naturii juridice a încălcării.

-În acest sens, Curtea ține să evidențieze raționamentele Curții Europene, expuse în cauza Cumpănă și Mazăre v. Romania, potrivit cărora la aprecierea proporționalității pedepsei trebuie să se țină seama de efectul de descurajare al acesteia. Or, în prezența unor interese concurente dintre victima unei contravenții și contravenient, aplicarea unei sancțiuni absolut determinate fără posibilitatea individualizării acesteia nu poate justifica restabilirea echilibrului dintre drepturile victimei și cele ale făptuitorului, asigurate în cadrul unui proces.

-Prin urmare, Curtea reține că aplicarea unei astfel de sancțiuni în toate circumstanțele, indiferent de subiect, nu atinge scopul legitim urmărit prin sancționare.

-În acest context, Curtea menționează că individualizarea legislativă trebuie exercitată în măsura în care nu îngrădește sau limitează posibilitatea individualizării sancțiunii în raport cu fapta penală, pentru asigurarea unui just echilibru între drepturile garantate.

-Principiul proporționalității joacă un rol deosebit de important, fiind invocat în procedurile judiciare în care se pune problema prevalenței unui drept legal față de un alt drept legal, sau în care disputa privește protecția unui drept privat în contrapondere cu protecția interesului public, în asemenea situații, principiul proporționalității este acea regulă conflictuală care determină înclinarea balanței în favoarea uneia dintre părți.

-Proporționalitatea implică existența unui just echilibru între interesele aflate în conflict: cel public și cel privat. Linia de echilibru presupune preocuparea ca nici unui dintre interesele implicate în speță să nu beneficieze de o protecție absolută, prin negarea generală a protecției celuilalt. În orice moment trebuie să existe anumite limite de protecție pentru fiecare interes implicat în parte, chiar dacă limitele respective sunt diferite ca și întindere și conținut.

-A se mai reține și cele de mai jos.

-Potrivit art.7 alin.(1), (2), (3) CP, „(1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod. (2) Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale. (3) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.”

-Prin hotărârea Curții Constituționale a RM, nr.2 din 9 februarie 2016, a relevat că „82. [judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu exista o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Totodată, Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, indicatorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.”,

-În temeiul articolului 135 alin.(1) lit.g) din Constituția Republicii Moldova, articolului 4 alin.(1) lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin.(1) lit.g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

-Astfel, sub aspectul verificării întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională prin hotărârea nr.2 din 9 februarie 2016, e de reținut că normele vizate în această cerere constituie obiect al controlului de constituționalitate.

-Ținând cont că, normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecătii, având în vedere că, judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, se impune admiterea acestei cereri.

Inculpatul Grebciuc Denis și avocatul Chetrușcă Viorel în ședința instanței de apel au susținut cererea înaintată și au solicitat să fie admisă din motivele invocate.

Inculpatul Melnic Edgar și avocatul Fedosenco Margarita au solicitat admiterea cererii avocatului Chetrușcă Viorel.

Procurorul Prisacari Lilia în ședința instanței de apel s-a expus că necătând la faptul că în apelul procurorului este reflectată o anumită poziție, dar instanța de apel urmează să respecte norma legală și să admită cererea înaintată de avocatul Chetrușcă Viorel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei din art.85 alin.(1) CP RM, „...adaugă, în întregime sau parțial...”.

Audiind participanții la proces, studiind materialele cauzei penale, Colegiul penal ajunge la concluzia că sunt întrunite condițiile, menționate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, în legătură cu ce dispune admiterea demersului înaintat de avocatul Chetrușcă Viorel în vederea solicitării Curții Constituționale să verifice constituționalitatea sintagmei din art.85 alin.(1) CP RM, „...adaugă, în întregime sau parțial...”, reieșind din următoarele considerente.

Colegiul penal se bazează pe prevederile art.7 al.3, 3/1,3/2 Cod Procedură Penală RM, potrivit căruia se reglementează următoarele:

-(3) În cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.

-(3¹) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

-(3²) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă.

Potrivit art.135 al.1 lit.a, g din Constituția RM se reglementează, că Curtea Constituțională:

-a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

-g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

Colegiul penal ține cont și de Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (Sesizarea nr.55b/2015), potrivit căreia Curtea Constituțională a hotărât, în sensul articolului 135 alineatul (1) lit.a) și g) coroborat cu articolele 20, 115,116 și 134 din Constituție următoarele:

-în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

-excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre *părți* sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

-sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

-judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Colegiul penal, ținând cont de prevederile legale la acest capitol, consideră posibilă admiterea demersului înaintat pe caz de avocat, fiind întrunite condițiile expuse în Hotărârea Curții Constituționale nr.2, obiectul excepției de neconstituționalitate ridicate fiind sintagma din art.85 alin.(1) CP RM „...adaugă, în întregime sau parțial...”, care intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, excepția este ridicată de către avocatul Chetrușcă Viorel în interesele inculpatului Grebciuc Denis, prevederile ridicate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei penale respective în raport cu învinuirea adusă inculpaților și nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Instanța de judecată, totodată, ținând cont de faptul că judecarea cauzei penale se află la etapa judecării apelurilor, consideră necesară suspendarea judecării cauzei penale până la examinarea sesizării de către Curtea Constituțională.

Suspendarea procesului constă în încetarea temporară a actelor de procedură de către instanța de judecată din cauza unor împrejurări obiective, ce fac imposibilă desfășurarea mai departe a procesului și este imposibil de determinat când împrejurarea obiectivă, în cazul dat Curtea Constituțională se va expune, iar procesul va putea reluat.

În baza celor expuse mai sus, art.7, art.413 al.2 Cod de Procedură Penală al RM, art.135 al.1 lit.a din Constituția RM, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți,

D I S P U N E:

Se admite cererea avocatului Chetrușcă Viorel privind ridicarea, în cauza penală privind învinuirea lui Melnic Edgar și Grebciuc Denis în comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 al.2 lit. b) CP RM, a excepției de neconstituționalitate a sintagmei din art. 85 alin.(1) CP RM „...adaugă, în întregime sau parțial...”, cu sesizarea Curții Constituționale al RM.

Se sesizează Curtea Constituțională despre excepția de neconstituționalitate ridicată de avocatul Chetrușcă Viorel pentru verificarea constituționalității sintagmei din art.85 alin.(1) CP RM „...adaugă, în întregime sau parțial...”, care contravin art.1, 16, din Constituție, în corespundere cu prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016.

Se suspendă judecarea cauzei penale în privința lui Melnic Edgar și Grebciuc Denis în comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 al.2 lit.b) CP RM, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

Încheierea, separat, nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecător

Rotaru Ala

Judecător

Revenco Angela

Judecător

Pușca Dumitru

Copia corespunde originalului
Judecător

Rotaru Ala